

מסורת הש"ס

(א) [ומספחה פ"ו ה"ג],
(ב) שבת סד: קמו: צ"ה ט"ו,
(ג) צ"ל חמה, ד' לפי גי'
רש"א ה"א ו"ל דלמלא
כבז מדפריך הכא והא ארי'
א"ה

גליון הש"ם

גמ' איליא דלא מתחיה.
עיין ירושלמי פ"ט דנחלם
על משנה ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכא
נמי וכו' להם בהמה
מפני שדמיס וכו' ה"ס
לעבודת כוכבי ואסורין
מדאורייתא כ"ל וימת
והוא נמחק: (ב) ד"ה
רנא וכו' ומיסתפי:
(ג) בא"ד ישראל על
העובד כוכבים:

לעזי רש"י

שנושא"ה. עולקה.

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו
הכמים מפני מראית
העין. שלא יתסדוקו
באסור (שבת טז:).

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה יב.

עין משפט
נר מצוה

ב א ב מ"י פ"ג מהל'
עבודת כוכבים הלכה ז'
סמג לאון ט טו"ש"ע י"ד
סומן ק"ק ספיק ב':
בא ג מ"י שם הלכה ח
טור ש"ע שם ס"א:
בב ד מ"י פ"א מהל'
רזח ושומרת נפש
הלכה ו סמג ע"ן עט
טו"ש"ע י"ד סומן קטו
ספיק ה בהג"ה וטו"ש"ע
ח"מ סומן תם ספיק ט:
בג ה מ"י פ"ב מהל'
שבת הלכה כ סמג
לאון פה טור וט"ע א"ח
סומן שא ספיק מה:
בד ו מ"י פ"ג מהלכות
עבודת כוכבים ה"ז
סמג לאון יט טור וט"ע
י"ד ט"י ק"ק ס"ב:
בז ז מ"י שם הלכה ח
בהג"ה:

רבינו חננאל

עטלוזה של עזה מה
היא כל"ו עזה מותרת או
אסורה אמר ליה לא הלכת
לצור מייקן וראית ישראל
ועובד כוכבים ששפתו
שתי קדירות ע"ג כירה
אחת ואמרו חכמים כי
קדירות שאלו לשפוחותינו עבודת
כוכבים ולא חיישין דלמלא הטילה
אסור בתוכו: **דבנותה** ה"ג לא
חשו לה כלום. מאי לא
חשו לה משום בשר
בבילה ולא אמרי' דלמלא
אהר אפיה ישראל ושרא
ליה עובד כוכבים בשר
בבילה בקדירה דבנותה
הכא נמי לא חשו לה
חכמים בדמים הנמצאים
ביד בני עזה משום דמי
עבודת כוכבים ביד עובד
כוכבים ולא אמרי' דלמלא
בן עטלוזה היבנותו ליה
ולמה דימה לו הדבר
לצור שכן היו דירחם
ישראל ועובד כוכבים
והיו מבשלין יחדו. רבא
אמר לא חשו להן
חכמים משום בישרי'
ועבדי כוכבים דבנותה
הכא לא חשו להן משום
יום אידם כלומר כש
שכל אחד ואחד מבשל
קדירותו כן כל אחד מקום
שיש בו עבודת כוכבים
הוא יום אידו: רבה
בר עולא אמר לא חשו
להם חכמים משום צינורא
פי' שבא ניתוח צינורא
מפי העובד כוכבים
ונפלה בקדירה של ישראל
דבנותה הכא נמי לא
חשו להן חכמים משום
לפני אידיהן הואיל ואין
העבודת כוכבים עצמה
בתוך עזה אבל ביום
אידם עצמו אסורה אפילו
עזה: פ"ב מהו לייקן
לשם פי' שלא לשם משא
ומתן אלא (לע"ז) ולפברין
מתוכו למקום אחר בזמן
שהדרין מיוחדת לאותו
מקום אסור. אבל אם
מן הדרך ההוא הוא
הולך גם למקום אחר
מותר כו'. ת"ר יש
לו קוץ בפני עבודת
כוכבים לא ישחה ויטלנו
מפני שנראה כמשתחוה
לעבודת כוכבים ואם
אינו נראה כמשתחוה
מותר וכן אם נתפורו
לו מעות בפני עבודת
כוכבים לא ישחו ויטלם
מפני שנראה כמשתחוה
לעבודת כוכבים ואם
אינו נראה כמשתחוה
מותר. מעיין המושך
מים בפני עבודת כוכבים
לא ישחה ויטלנו מפני
מפני שנראה כמשתחוה
לעבודת כוכבים וכן
פירצות המקלחין מים
בכרכין לא יניח פיו
על פיהם וישתה מפני
שנראה כמנשק לעבודת
כוכבים. וצריכין דאי תנא
קוץ וכו' ופשוטה

דלמלא מהדר ישראל אפיה. וא"ת מאי שנה משאר אסורים
דעלמלא דשריא ביוזא ונכנס וי"ל דהא דשרינן בעלמלא
יוזא ונכנס היינו היכא דנתפס כנגזז אס מלאו ישראל ונבע ליה
לדינא אבל הכא יכול לחמוז הכף של נבלה בקדירה ויאמר להגיס את
תבשילך נתכוונתי שלא יקדיח אי נמי
הכא מיירי בתבשיל אכסנאי דלא
מרתת מיניה ולרצא איכא למימר
דשרי יוזא ונכנס אפי' מבכסנאי
ומשום הכי לא מייתי רצא מבכסר
נבלה לדמי עבודת כוכבים ביד עובד
כוכבים דהתם עובד כוכבים מרתת
למלא חזי ליה ומבע ליה צדינא:
ושרי עובד כוכבים נביחה בקדירה.
פירש ר"י שדי צשר כחושה
שלו ושקיל צשר שמינה כדי להרוח
אבל צחוס כדי להכשיל את ישראל לא
חיישין אפילו הולך למרחוק ורצאה
מדלקמן צפרק שני (דף טז:): גבי
היא רצא דמוריסא דלא חייש
למעורבת חמר' כיון דקיימא
דמוריסא גלומא פי' צוחא וקיימא
דחמר' צארבעה לומי פירוש צארבע
זווי ומחא עטמא צצקנין צלל יוס
קדירות שלנו לשפוחותינו עבודת
כוכבים ולא חיישין דלמלא הטילה
אסור בתוכו: **דבנותה** ה"ג לא
חשו חכמים דמי עבודת כוכבים
ביד עובד כוכבים. פירש הקונטרס
דנימא דמיס הללו שהוא לוקח מהן
צפר זר של בני תוכה הן וכבר היו
נקרצים לעבודת כוכבים ואסורין
מדאורייתא דכמי' לא ידבק צידך
מאומה משמע דלא ציי נמי אס הוה
ידעינן צודאי שהם של עבודת כוכבים
אסורין ושאי הכא משום דלא חשו
ולרצא אפי' למיחש חיישין ואסור
וקשיא דלקמן דפ"ב (דף טז:): וס' ד"ה
מסתברא קאלמא דרבי יצבי וקמיציעיא
לכו דמי עבודת כוכבים ביד עובד
כוכבים אסורין או מותרין ומסיק רב
נחמן דמותרין ומייתי רצאה ממתניתין
עובד כוכבים שהיה נושה צו ישראל
מנה ומכר עבודת כוכבים והציל לו
המעות מותרים ושמה משום הכ
קשיא פ"ה דמי עבודת כוכבים
שנקרצים היו לעבודת כוכבים ולא
דמי דהיא דפ"ב (לקמן טז:): דשרי חליפי עבודת
כוכבים וחליפי עבודת כוכבים אינם
אסורים אלא כשהחליפם ישראל אבל
כשהחליפם עובד כוכבים מותרין
מיהו קשיא דלפ"ה הוה נקרצין לעבודת

שפיתת קדירה כשמניחין אותה אלל האור על גבי כירה קרי שפיתת
לשון שפות הסיר (יחזקאל טז): **ולא חשו חכמים**. אע"פ שממך
אסור אלל היתר מאל. הכא נמי אע"פ שצני העיר האסורין סמוכין
לצני חוזה לה שאין להם עבודת כוכבים היום לא חשו: **מאי לא חשו**.
איכא למימר צשתי קדירות דליקף
הכא דכוותה: **משום צשר נבילה**.
ואע"ג דאיכא למיחש לאסור דאוריית'
לא חשו לאחזוקי אסור מצדקירות מן
הספיקא: **הכא נמי**. לא מחזקינן
דמי עבודת כוכבים צדי עובדי כוכבים
צצחולה לה דנימא אסור למכור להם
צהמה (ה) שדמיס הללו שהוא מקבל מהן
מחמת צהמה זו דמי עבודת כוכבים
הן שהצהמה היום לצורך בני תוכה
היא ונקרצים היום לעבודת כוכבים
והוא אסור דאורייתא מלא ידבק צידך
מאומה וגו' (דברים יג) וכ"ש היכא
דידעינן דמשל חוזה לה הן דלספק
אסורא דרצנן לא חיישין דנימא
דלמלא האי צברא שייך צמר בני
תוכה והוה היום יוס אידו ועבר האי
צברא אדרצנן דאסרי לישראל לשאת
ולתת עמם ציוס איד: **רנא אמר**.
האי לא חשו לאו לצשר נבילה קאלמר
דנילף מינה דכוותה דלא ניחוש דלמי
עבודת כוכבים דהא לא דמי דהתם
לית הגאה לעובד כוכבים דנישדי
נבילה לקדירה (ו) דמיסתפי דאי חזי ליה
ישראל תבע ליה צדינא אבל הכא
מתחין עובד כוכבים לעשות רצון
צמיון אלל ה"ק לא חשו להם חכמים
משום צישולי עובדי כוכבים דלמלא
סמין ישראל (ז) לעובד כוכבים לצשליה
וקאכיל צשולי עובדי כוכבים דרצנן:
וה"ג היכא דפשיטא דמיס הללו
מתוך תיבתו לקחם וליכא למיחש
לאסורא דאורייתא לא חשו חכמים
לספק אסורא דרצנן: **משום יוס**
אידם. למיחש דלמלא האי עובד
כוכבים שייך צמר בני תוכה ושקיל
וטרי האי ישראל צדיה ציוס אידו:
רנא בר עולא אמר. ציוס אידם של
בני עזה לא שר' ר"ח לשאת ולתת עם
בני עטלוזא ולא דמי לשתי קדירות
דהתם ליכא למיחש משום צישולי
עובדי כוכבים מני א חכמי ישראל
חזא וימנא צגחלם אבל הכא איכא
למיחש דלמלא האי עובד כוכבים שייך
צמר בני תוכה הואיל וסמוכה לה
ומתני' דקמתי דחוזה לה מותר לאו
צסמוכה כולי האי קאלמר ור"ח לפני

כוכבים אינם אסורין דבעינן עבודה שנעשית כעין פנים כדאמרין
לקמן פרק רבי שמעאל (דף טז:). ורק מקל לפני חייב משום דררבה
בכך והמקל אינו נאסר דבעינן תקרובת כעין פנים וליכא ויש
פירושים אחרים שהג"י רש"י דלצי לא ס"ל הך ממני' דלקמן פרק
צתרא (דף טז:). ודוחק הוא לומר דלצי ורצא ורצה בר עולא
לא שמיע להו ועוד קשיא מפ"ב אהיה צפרק אין מעמידין (לקמן
דף טז:). גבי והולכין לתרפות מ"ר ישראל שהוכך ליריד של עובדי
כוכבים וכו' עובד כוכבים שהולך ליריד צין בהליכה צין צחורה
מעותיו מותרין דלמרינן אימור חמר' צין גלימא צין משמע האי
עבודת כוכבים צין אסור אלמלא חליפי עבודת כוכבים אסורין פי'
ר"ת דהיא דפ"ב (לקמן טז:). דשרי חליפי עבודת כוכבים היינו בעובד
כוכבים שפורע חובו מדמי עבודת כוכבים שמכר דהאי דלמר דעבודת
כוכבים תופסת דמיה היינו מוהיית חרס כמוהו והיינו דוקא כשהחליפה
ישראל אבל כשהחליפה עובד כוכבים לא שייך אבל הכא וצפרק אין
מעמידין (לקמן דף טז:). מיירי שהעובד כוכבים מקצה הדמים לצורך
עבודת כוכבים אחרת ולכן אסורין הדמים וא"ת דלצי קאלמר הכא
דלא חשו לצני חוזה לה משום דמי עבודת כוכבים הא לצני תוכה
אסור חסוד דמי עבודת כוכבים ומ"ש מדלקמן פרק אין מעמידין
מותר אף לידועים שהם בני תוכה ואומר ר"י דהכא מיירי ציריד
שהוא קצוע לקנות שמשישי עבודת כוכבים ולרכיה הלכך לצני תוכה אסור
דאיכא למיחש דלמי עבודת כוכבים אבל התם מיירי ציריד
שאינו קצוע לכך ולפיכך יש לתלות צאימר גלימא צין ורצא פליג ואמר אי
הוה לן למיחש דלמי עבודת כוכבים שהיה היריד עשוי לכך
חיישין ואפילו צחולה לה אבל רנא צבר דאין היריד עשוי לכך ומשום יוס
אידם איציעיא ליה: **ב"ב** מקום שאסרו חכמים מפני מראית
העין וכו'. פי' רב נסים גאון דאין הלכה כרב מדתנן פרק שני דחולין
(דף מ"א. וע"ש במס'): ובזוק לא יעשה כן שלא יתקה המינים ועוד תנן
צצבת (דף קמ"ו): שוטחן צחמה אבל לא כנגד העם אלמלא לא אסרו צחזר
אע"ג דבזוק אסור מפני מראית העין כך קצלתו צצבת מפני מורי
החסיד וצתוספות צצניו יהודה מנחמי נראה (ר"י א) דהלכתא כרב
כדפרישית צצבת פ' צמה אשה (דף טז:). וס' ד"ה אמר: **והאמר** רב
יהודה: **אמר** רב וכו'. ואף על גב דפליגי ציה תנאי צפרק צמה אשה
(שבת דף טז:): מ"מ לא צני לתמן דפליגא הך צרייתא על רב יהודה:
פירצות

אידיהן הוא דשרי וה"ק לא חשו להם חכמים לשמא נמוה צינורא
מתוך קדירת עובד כוכבים מתוך קדירת ישראל והאיל ואסור קל
הוא חדא דלא שכיח ועוד דאי נמי שכיח צטיל צרובא ה"ג לא חשו
לאסור חוזה לה של בני עזה ואע"פ שסמוכה לה ממש: כל היכא
דמי שיש צה עבודת כוכבים משמע שהיום עובדין ליראה שלהם:
אסור לינכס לטובה. משום חשד דלמרי איהו נמי אזיל למפלת: יש
לו קוץ. נתחב לו קוץ צרגלו: **ואם אינו נראה**. מפרש לקמן:
פירצות המקלחין מים. פירצות אדם חלולין ונכנס סילון מים
לאחוריהם לתוכן ויואצין דרך פיהם: **צצרכים**. דרך יושבי כרכים
להתנהג צגדולה לכא נקט כרכים: **ע"ג סילון**. צינור ממוצר
צקרקע: **מפני סכנה**. שלא יבלע עלוקה ששוא"ה צלע"ו: **אילימא**
דלא מיסחזי. שאין אדם רואהו: **כל מקום שאסרו חכמים**.
דבר המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חושדו צצבר
עצירה: **אפילו צחדרי הדירים אסור**. צמקום שאין אדם רואה
אסרוהו: **ואם אינו נראה כמשתחוה**. שפונה אחריו או צידו
ללד עבודת כוכבים: **למיול קמיה**. עד שיעבור מנגד עבודת
כוכבים: **אבל מעיין דאיכא סכנה דאי לא שסי מייס**. צצמלא:
פירצות